

4. Člověk a jeho svět

4.1 Člověk a jeho svět – charakteristika předmětu

Předmět Člověk a jeho svět je určena jen pro 1. stupeň základní školy. Je mnoho-
tématický. Zabývá se člověkem, rodinou, společností, vlastí, přírodou, kulturou, technikou,
zdravím, historií, současností. Směřuje k dovednostem pro praktický život. Spolu s matema-
tickým a jazykovým vzděláním se stává základem výuky na 1. stupni. Přispívá k rozvoji
finanční gramotnosti a k osvojení pravidel chování při běžných rizikových situacích a
mimořádných událostech.

Rozvíjí poznatky z rodiny i předškolního vzdělávání. Učí pozorovat věci, děje a souvislosti.
Vede žáky k poznávání sebe, okolí, vztahů i jevů časově vzdálených. Učí je vnímat lidské a
přírodní výtvoř, porozumět světu kolem sebe. Učí je pojmenovávat a vyjadřovat své myšlen-
ky i reagovat na názory jiných.

Základem výuky je propojení tohoto předmětu s reálným životem. Směřuje ke zvládnutí
nových životních situací.

Předmět Člověk a jeho svět je členěn do 5 - ti tématických okruhů:

- 1) Místo, kde žijeme
Žáci se učí poznávat nejbližší okolí, chápat organizaci života v rodině, obci, škole i ve
společnosti. Důraz je kladen na poznání regionu z přímých zkušeností žáků. Vede je to
ke kladnému vztahu k bydlišti i k národnímu cítění.
- 2) Lidé kolem nás
Žáci si osvojují vhodné chování, snášenlivost, úctu k lidem, solidaritu i schopnost po-
moci. Poznávají práci i kulturu, práva i povinnosti, problémy v soužití i ve
společnosti.
- 3) Lidé a čas
Žáci se učí orientovat v čase i v dějích. Poznávají historický vývoj. Učí se pozorovat,
jak se život vyvíjí v čase. Vychází od regionu a směřují k historii země. Učivo je při-
vádí k zájmu o minulost i o kulturu země. Jsou vedeni k tomu, aby si poznatky sami
vyhledávali.
- 4) Rozmanitost živé přírody a ochrana přírody
Žáci poznávají Zemi, její živou i neživou přírodu. Učí se pozorovat krajinu, její
proměny i vliv lidské činnosti na přírodu.
- 5) Člověk a výchova ke zdraví
Učivo vede k pozorování proměn od narození do dospělosti. Žáci si osvojují základy
hygieny a výživy. Orientují se v základních poznatcích o vztazích, zdraví, nemoci, i
prevenci.

Na naší škole se v 1., 2., a 3. ročníku učí všech 5 okruhů, ve 4. a 5. ročníku se stávají první 3
okruhy základem pro Vlastivědu a 4. a 5. okruh pro Přírodovědu. Ve 4. ročníku je výuka
zaměřena na poznávání historie naší země až do počátku 19. století a na zeměpis České
republiky. V 5. ročníku pokračuje výuka historie naší země od národního obrození po
současnost, dále se žáci seznamují se životem Evropanů, začleněním České republiky do
evropských a světových organizací a společenství.

Člověk a společnost přispívá k rozvoji klíčových kompetencí:

Kompetence k učení a k řešení problémů – umožňujeme žákům osvojit si vhodné strategie
učení a tím je motivovat pro celoživotní učení, podněcujeme žáky k tvořivému a logickému

řešení problémů.

Kompetence komunikativní – vedeme žáky k účinné a otevřené debatě o probíraném učivu.

Kompetence sociální, personální a občanské – učíme žáky být odpovědný za své zdraví, i zdraví spolužáků, projevovat pozitivní city, rozvíjet vnímavost k lidem, prostředí i přírodě, vedeme žáky k tomu, aby se projevovali jako svobodné a zodpovědné osoby, uplatňující svá práva a povinnosti, vedeme je k toleranci k jiným lidem a jejich kulturám.

Kompetence pracovní – pomáháme žákům poznat vlastní schopnosti, rozvíjíme jejich dovednosti a tím směřujeme k profesní orientaci.

Vzdělávacím obsahem prolínají průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova – učíme žáky sebepoznání, komunikaci a mezilids. vztahům.

Výchova demokratického občana – navozujeme regionálním učivem pěkný vztah k domovu a vlasti.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – upozorňujeme žáky na poznatky z běžného života i na mimořádné události (v rodině, obci, okolí i v zemi).

Multikulturní výchova – vedeme žáky ke vnímání tradic a hodnot různých kultur, k toleranci a slušnému chování.

Environmentální výchova – upozorňujeme žáky na krásu i problémy přírody a vštěpujeme jim odpovědný přístup k životnímu prostředí.

Mediální výchova – vyhledáváme se žáky vztahy mezi minulými i současnými událostmi, pomáháme jim kriticky přijímat mediální informace a reklamu.

Člověk a jeho svět 1. ročník

<u>Výstupy ŠVP</u>	<u>Učivo</u>	<u>Mezipředmětové vazby, průřezová témata</u>	<u>Termín plnění</u>
- orientuje se v prostředí školy a třídy - dodržuje zásady bezpečného chování ve třídě - popíše ústně cestu do školy a domů - uplatňuje základní pravidla bezpečnosti účastníků silničního provozu	Jsem školák	<u>OSV</u> <u>OR</u> – rozvoj schopností poznávání <u>SR</u> – poznávání lidí, mezilidské vztahy, komunikace <u>hudební výchova</u> , <u>výtvarná výchova</u>	září
- pozoruje a popisuje viditelné proměny v přírodě - uvede charakteristické znaky pro dané období	Příroda na podzim	<u>EnV</u> : - vztah člověka k prostředí <u>český jazyk a literatura</u> – pohádka o řepě	říjen

- u členů své rodiny popíše jejich postavení a roli v rodině - rozliší základní příbuzenské vztahy	Domov Rodina		listopad
- pozoruje a popisuje viditelné proměny v přírodě - uvede charakteristické znaky pro dané období	Advent Zima v přírodě	<u>výtvarná výchova</u> <u>pracovní činnosti</u>	prosinec
- u svých spolužáků popisuje vzhledové odlišnosti - uplatňuje základní hygienické a preventivní návyky	Zima v přírodě Člověk a zdraví	<u>EnV</u> – vztah člověka k prostředí	leden
- dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných - reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech - chová se obezřetně při setkání s cizími lidmi - umí požádat v případě potřeby o pomoc pro sebe či pro jiné dítě	Člověk a zdraví	<u>OSV:</u> psychohygiena	únor
- pozoruje a popisuje viditelné proměny v přírodě - uvede charakteristické znaky pro dané období	Jaro v přírodě	<u>hudební výchova</u> -jarní písnička <u>EnV</u> – vztah člověka k prostředí	březen
- využívá časové údaje při řešení různých situací v denním režimu - pojmenuje dny v týdnu, rozlišuje a charakterizuje roční období - popíše, jakými činnostmi se členové rodiny ve svém povolání zabývají	Lidé a čas Člověk ve společnosti	<u>MuV</u> – lidské vztahy	duben
- určí vhodná místa pro hru a trávení volného času	Práce a volný čas Naše obec	<u>VEGS</u>	květen
- pozoruje a popisuje viditelné proměny v přírodě - uvede charakteristické znaky pro dané období	Léto v přírodě	<u>EnV:</u> Vztah člověka k prostředí	červen

Člověk a jeho svět 2. ročník

<u>Výstupy ŠVP</u>	<u>Učivo</u>	<u>Mezipředmětové vazby, průřezová témata</u>	<u>Termín plnění</u>
<ul style="list-style-type: none"> - bezpečně se orientuje v nejbližším okolí svého bydliště a školy - rozlišuje základní a širší rodinné vztahy - rozpozná vhodné a nevhodné chování - jmenuje názvy dnů a měsíců v roce a zařazuje je do ročních období 	<p>Škola</p> <p>Rodina</p> <p>Rok</p>	<p><u>OSV:</u> vlastenecká výchova</p> <p><u>matematika a její aplikace</u></p>	září
<ul style="list-style-type: none"> - rozezná čas na hodinách - pozoruje a porovnává viditelné proměny v přírodě - třídí přírodniny podle nápadných znaků 	<p>Čas</p> <p>Podzim</p> <p>Zemědělské plodiny, ovoce a zelenina</p>	<p><u>matematika a její aplikace</u></p> <p><u>environmentální výchova</u></p>	říjen
<ul style="list-style-type: none"> - třídí některé druhy ovoce na malvice, peckovice a bobule 	<p>Podzim, ovoce, zelenina, les, pole</p>	<p><u>environmentální výchova</u></p>	listopad
<ul style="list-style-type: none"> - porovnává proměny v přírodě - uplatňuje poznatky o sobě a lidské společnosti 	<p>Domov</p> <p>Vánoce</p> <p>Zima</p>	<p><u>VDO</u></p> <p><u>výtvarná výchova</u></p> <p><u>hudební výchova</u></p> <p><u>český jazyk a literatura</u></p>	prosinec
<ul style="list-style-type: none"> - třídí poznatky o domácích zvířatech 	<p>Zima – příroda, hospodářská zvířata</p>		leden
<ul style="list-style-type: none"> - uplatňuje základní návyky s využitím znalostí o těle - ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek 	<p>Lidské tělo, péče o zdraví, zdravá výživa</p>	<p><u>tělesná výchova</u></p> <p><u>výtvarná výchova</u></p>	únor
<ul style="list-style-type: none"> - porovnává proměny v přírodě - třídí přírodniny podle nápadných znaků 	<p>Životní prostředí</p> <p>Jaro</p>	<p><u>environmentální výchova</u></p>	březen
<ul style="list-style-type: none"> - třídí poznatky o stromech a rostlinách 	<p>Jaro</p> <p>Stromy, rostliny</p>		duben
<ul style="list-style-type: none"> - pojmenuje nejdůležitější části svého města, poznává je - uplatňuje poznatky o činnostech člověka a jeho práci 	<p>Naše obec</p> <p>Ochrana přírody, krajina</p> <p>Práce dospělých</p>	<p><u>VDO</u></p>	květen

- třídí přírodniny podle nápadných znaků - porovnává proměny v přírodě	Léto Ekosystémy	<u>EnV</u>	červen
---	--------------------	------------	--------

Člověk a jeho svět 3. ročník

<u>Výstupy ŠVP</u>	<u>Učivo</u>	<u>Mezipředmětové vazby, průřezová témata</u>	<u>Termín plnění</u>
- určí a vysvětlí polohu svého bydliště vzhledem ke krajině - uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině - rozliší příbuzenské vztahy v rodině - předchází rizikovým situacím v dopravě jako chodec i cyklista - uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu.	<u>Místo, kde žijeme</u> Domov Rodina Škola Cesta do školy	<u>VDO</u> -demokratická atmosféra a vztahy ve škole	září
- vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, hospodářství a kultury - pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu - určí hlavní světové strany podle kompasu nebo buzoly - rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině - vyjádří různými způsoby estetické hodnoty a rozmanitosti	Naše obec Země, v níž žijeme Krajina v okolí domova Naše vlast		říjen
- rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti - interpretuje některé pověsti nebo báje - na příkladech porovnává minulost a současnost	<u>Lidé a čas</u> Orientace v čase a časový řád Jak žili lidé dříve		listopad
- nachází souvislosti mezi vzhledem přírody a činností člověka - objevuje propojenost prvků živé a neživé přírody	Věci a činnosti kolem nás Lidská činnost a tvořivost Lidé a výrobky Svět v pohybu	<u>VDO</u> -přijímat odpovědnost za své činy	prosinec
- roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků - určuje společné a rozdílné vlastnosti látek	<u>Neživá příroda</u> Látky a jejich vlastnosti Vzduch, voda, půda, Slunce, Země		leden, únor
Určí a roztřídí některé přírodniny.	Horniny a nerosty		únor

<ul style="list-style-type: none"> - pozná zástupce živočichů a rostlin - vysvětlí rozdíl mezi dřevinami, bylinami a houbami - vysvětlí pravidla bezpečnosti při kontaktu s neznámými zvířaty a rostlinami 	<p><u>Živá příroda</u> Rostliny, houby, živočichové</p>	<p><u>EnV</u> -základní podmínky života</p>	<p>březen, duben</p>
<ul style="list-style-type: none"> - využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času - popíše proměny v přírodě v ročních obdobích 	<p><u>Zkoumáme přírodu</u> Rozmanitosti přírody a její ochrana Rozmanitosti života v přírodě Rovnováha v přírodě Chráníme přírodu</p>		<p>květen</p>
<ul style="list-style-type: none"> - určí základní rozdíly mezi lidmi - určí základní části lidského těla - orientuje se v etapách průběhu lidského života - uplatňuje zdravotně preventivní návyky - reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech - chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci - v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i jiné dítě 	<p><u>Člověk</u> Lidské tělo Stavba těla</p> <p>Pečujeme o své zdraví</p>	<p><u>ČaP</u> -člověk a zdraví</p>	<p>červen</p>

Člověk a jeho svět 4. ročník

<u>Výstupy ŠVP</u>	<u>Učivo</u>	<u>Mezipředmětové vazby, průřezová témata</u>	<u>Termín plnění</u>
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí význam ovzduší, vodstva a půd pro život - uvědomuje si podmínky života na Zemi 	<p><u>Rozmanitost přírody</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - dělení přírodnin (živá a neživá) - podmínky života na Zemi (ovzduší, vodstvo, půda) 	<p><u>OSV:</u> <u>OR</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj schopností poznávání <p><u>EnV:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ekosystémy - základní podmínky života - lidské aktivity a problémy životního prostředí - vztah člověka k prostředí <p><u>výtvarná výchova</u></p>	září
<ul style="list-style-type: none"> - pozná a pojmenuje běžně se vyskytující rostliny, popíše jejich stavbu těla - třídí rostliny do známých skupin (léčivé, jedovaté, užitkové, jednoleté, trvalé) - používá k třídění jednoduché klíče a atlasy - vysvětlí jejich význam pro člověka 	<p><u>Byliny</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - stavba těla, způsob života, výživa, druh, odrůda - rostliny kulturní a plané, bylina jednoletá, dvouletá, trvalka - byliny léčivé, jedovaté, užitkové 	<p><u>OSV:</u> <u>OR</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj schopností poznávání <p><u>EnV:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ekosystémy - vztah člověka k prostředí <p><u>výtvarná výchova,</u> <u>člověk a svět práce</u></p>	říjen
<ul style="list-style-type: none"> - pozná a pojmenuje běžně se vyskytující houby, popíše jejich stavbu - roztrídí houby do známých skupin (jedlé, jedovaté, nejedlé) - používá k třídění jednoduché klíče a atlasy 	<ul style="list-style-type: none"> - život bylin a příprava na zimu <p><u>Houby</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - základní poznatky – stavba těla, výživa - význam – jedlé, nejedlé, jedovaté 	<p><u>OSV:</u> <u>OR</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj schopností poznávání <p><u>EnV:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ekosystémy - vztah člověka k prostředí <p><u>výtvarná výchova,</u> <u>člověk a svět práce</u></p>	listopad
<ul style="list-style-type: none"> - pozná a pojmenuje běžně se vyskytující dřeviny, popíše jejich stavbu - roztrídí pomocí jednoduchého klíče nebo atlasu dřeviny do známých skupin (keře, stromy; ovocné, jehličnaté, listnaté stromy), objasní význam jednotlivých skupin pro člověka 	<p><u>Dřeviny</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - třídění a stavba dřevin - listnaté keře a stromy - ovocné keře a stromy - jehličnaté keře a stromy - život a význam stromů 	<p><u>OSV:</u> <u>OR</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj schopností poznávání <p><u>EnV:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ekosystémy - vztah člověka k prostředí 	prosinec

		<u>výtvarná výchova,</u> <u>člověk a svět práce</u>	
<ul style="list-style-type: none"> - pozná a pojmenuje běžně se vyskytující živočichy, popíše jejich stavbu těla - třídí živočichy do známých skupin (domácí, volně žijící), vysvětlí jejich význam pro člověka - používá k třídění jednoduché klíče a atlasy 	<u>Živočichové</u> <ul style="list-style-type: none"> - charakteristika, stavba těla, způsob života - domácí zvířata - volně žijící zvířata 	<u>OSV:</u> <u>OR</u> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj schopností poznávání <u>EnV:</u> <ul style="list-style-type: none"> - ekosystémy - vztah člověka k prostředí <u>výtvarná výchova,</u> <u>člověk a svět práce</u>	leden
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí délku dne a střídání ročních období jako důsledek pohybu Země ve vesmíru - pojmenuje z předložených vzorků některé horniny a nerosty - předvede jednoduchý pokus, zdůvodní postup, vysvětlí výsledky pokusu 	<u>Neživá příroda</u> <ul style="list-style-type: none"> - voda, vlastnosti, koloběh - vzduch - nerosty a horniny, magnet, kompas - půda - změny – roční období, délka dne 	<u>OSV:</u> <u>OR</u> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj schopností poznávání <u>EnV:</u> <ul style="list-style-type: none"> - ekosystémy - vztah člověka k prostředí <u>výtvarná výchova,</u> <u>člověk a svět práce</u>	únor
<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje jednotlivé etapy lidského života - pojmenuje a najde na modelu nebo obrázku jednotlivé orgánové soustavy, vysvětlí jejich funkce - plánuje svůj volný čas - vysvětlí škodlivost omamných látek - popíše a uplatní zásady první pomoci - porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi - vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy 	<u>Člověk</u> <ul style="list-style-type: none"> - vznik a vývoj - vnitřní stavba, funkce orgánů - člověk ve společnosti, návykové látky, péče o zdraví, první pomoc 	<u>OSV:</u> <u>OR</u> <ul style="list-style-type: none"> - sebepoznání a sebepojetí - seberegulace a sebeorganizace - psychohygienu <u>MuV:</u> <ul style="list-style-type: none"> - kulturní diferenciaci - lidské vztahy <u>výtvarná výchova,</u> <u>tělesná výchova</u>	březen duben
<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje jednotlivá přírodní společenstva (les, louku, vodu, zahradu) - hodnotí chování člověka k přírodě, chrání životní prostředí 	<u>Přírodní společenstva</u> <ul style="list-style-type: none"> - les, lesnictví, ochrana stromů - rybník, život u vody, vodní hospodářství - louka - zahrada - pole, zemědělství, ochrana půdy 	<u>EnV:</u> <ul style="list-style-type: none"> - ekosystémy - lidské aktivity a problémy živ. prostředí - vztah člověka k prostředí <u>tělesná výchova</u> <u>výtvarná výchova</u>	květen červen

Člověk a jeho svět 4. ročník (vlastivěda)

<u>Výstupy ŠVP</u>	<u>Učivo</u>	<u>Mezipředmětové vazby, průřezová témata</u>	<u>Termín plnění</u>
<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje svými slovy krajinu domova - přiřadí místní krajinu k určitému typu - pozná základní topografické značky 	<p><u>Místo, kde žijeme</u> Domov- městská krajina Naše nejbližší okolí Orientace v krajině a na mapě</p>		září
<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje ČR jako suverénní stát vymezený státními hranicemi - vyjmenuje státní symboly - zná význam a poslání armády ČR - vysvětlí hlavní znaky demokratického stát. zřízení - porovnává, kdy byl a nebyl náš stát státem demokratickým 	Naše vlast – Česká republika, demokratický stát Členění ČR a její území Armáda ČR Práce s mapou	HV – státní hymna	říjen
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí, že se občané našeho státu mohou lišit ve své mateřské řeči a kultuře, ale všichni mají stejná základní lidská a občanská práva - orientuje se na vlastivědné mapě ČR - pracuje s údaji - vysvětlí význam vody v krajině - charakterizuje podnebný pás, ve kterém leží ČR 	Obyvatelstvo naší vlasti Povrch ČR Vodstvo ČR Počasí a podnebí		listopad
<ul style="list-style-type: none"> - uvede významné zemědělské, průmyslové, rekreační a chráněné oblasti regionu - jmenuje potřebné podmínky pro dobrý růst hospodářských plodin - vysvětlí význam zásob nerostných surovin pro hospodářský rozvoj státu - charakterizuje hlavní druhy průmyslové výroby, které jsou významné pro naše hospodářství 	Půda a zemědělství Nerostné suroviny a průmysl		prosinec
<ul style="list-style-type: none"> - uvede jednotlivé druhy dopravy s hlavními dopravními uzly - vysvětlí, proč má naše vlast dostatečné kulturní a historické zázemí - uvede významné rodáky, předky 	Doprava v ČR Cestujeme po kulturních památkách a přírodních zajímavostech Poznáváme kraje ČR		leden

<ul style="list-style-type: none"> - pracuje s turistickou mapou místní krajiny - charakterizuje jednotlivé kraje ČR a určí jejich specifika 			
<ul style="list-style-type: none"> -trídí informace - orientuje se v čase z hlediska dějin - vysvětlí pojmy letopočet, století, tisíciletí - uvádí důležité změny v životě pravěkých lidí - vysvětlí okolnosti a důsledky těchto změn - charakterizuje svými slovy způsob života starých Slovanů - jmenuje první státní útvary na našem území 	<p>Opakování zeměpisného učiva</p> <p><u>Lidé a čas</u></p> <p>Jak měříme čas a poznáváme dějiny</p> <p>Nejstarší osídlení naší vlasti</p> <p>Staří Slované, exkurze do Mikulčic</p> <p>Pověsti o počátcích našich dějin</p>	<p><u>OSV:</u></p> <p><u>OR</u> – sebepoznání, seberegulace</p> <p><u>Literární výchova</u></p>	<p>únor</p>
<ul style="list-style-type: none"> - jmenuje změny způsobené rozvojem vzdělání - popíše způsob života jednotlivých vrstev obyvatel 	<p>Velkomoravská říše</p> <p>Příchod Konstantina a Metoděje</p> <p>Počátky českého státu</p> <p>České království</p>	<p><u>ENV:</u></p> <p>- ucelený elementární pohled na okolní přírodu a prostředí</p> <p>-podmínky života</p> <p><u>český jazyk a literatura</u></p>	<p>březen</p>
<ul style="list-style-type: none"> - popíše instituce, které měly vliv na vývoj vzdělání a kultury středověké společnosti - vysvětlí příčiny konfliktu církevních reformátorů s církví 	<p>Karel IV. – otec vlasti</p> <p>Jan Hus, české země v době husitské</p> <p>Život ve městech a na zámcích</p> <p>Nástup Habsburků</p>	<p><u>literární výchova</u></p>	<p>duben</p>
<ul style="list-style-type: none"> - popíše příčiny a důsledky stavovského povstání - vyjmenuje důvody a důsledky reform Marie Terezie - vysvětlí důležitost rodiny pro člověka - jmenuje různé typy rodin 	<p>České povstání proti Habsburkům</p> <p>Marie Terezie a Josef II.</p> <p><u>Lidé kolem nás</u></p> <p>Moje rodina</p>		<p>květen</p>
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí význam tolerance a spolupráce v mezilidských vztazích 	<p>Já a ti druzí</p> <p>Jak se správně chovat</p>		<p>červen</p>

Člověk a jeho svět 5. ročník (přírodověda)

<u>Výstupy ŠVP</u>	<u>Učivo</u>	<u>Mezipředmětové vazby, průřezová témata</u>	<u>Termín plnění</u>
- objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislost mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka	<u>Rozmanitost přírody</u> - živá a neživá příroda	<u>EnV:</u> - základní podmínky života - ekosystémy <u>OSV:</u> <u>OR</u> - rozvoj schopností poznávání <u>český jazyk a literatura,</u> <u>výtvarná výchova,</u> <u>člověk a jeho svět(vlastivěda),</u> <u>člověk a svět práce</u>	září
- zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat	- horniny, nerosty	<u>EnV:</u> - ekosystémy - vztah člověka k prostředí <u>matematika a její aplikace,</u> <u>český jazyk a literatura,</u> <u>výtvarná výchova,</u> <u>člověk a jeho svět(vlastivěda)</u>	říjen
- vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období	- vesmír a Země	<u>český jazyk a literatura,</u> <u>výtvarná výchova,</u> <u>člověk a jeho svět(vlastivěda)</u>	listopad, prosinec
- zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí	- životní podmínky - rovnováha v přírodě - podnebné pásy	<u>OSV:</u> <u>OR</u> - sebepoznání a sebepojetí	leden
- porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy	- rostliny, houby, živočichové - ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody	<u>OSV:</u> <u>OR</u> - seberegulace a sebeorganizace <u>MuV</u> - lidské vztahy	únor
- využívá poznatků o lidském	<u>Člověk a jeho zdraví</u>	<u>MeV:</u>	březen,

<p>těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života</p> <ul style="list-style-type: none"> - účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob - uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události - uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou - ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc - předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek 	<ul style="list-style-type: none"> - lidské tělo - péče o zdraví - návykové látky, závislosti a zdraví - osobní bezpečí, krizové situace - přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví - mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená 	<ul style="list-style-type: none"> - práce v týmu <p><u>matematika a její aplikace,</u> <u>člověk a svět práce,</u> <u>výtvarná výchova,</u> <u>český jazyk a literatura</u></p>	<p>duben</p>
<ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození - uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku 	<ul style="list-style-type: none"> - partnerství a manželství, rodičovství, základy sexuální výchovy 	<p><u>EnV:</u> - vztah člověka k prostředí</p> <p><u>český jazyk a literatura</u></p>	<p>květen</p>
<ul style="list-style-type: none"> - pojmenuje jednoduché stroje, vysvětlí jejich funkci, jmenuje zdroje energie - provede jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu 	<ul style="list-style-type: none"> - člověk a technika - získávání informací 		<p>červen</p>

Člověk a jeho svět 5. ročník (vlastivěda)

<u>Výstupy ŠVP</u>	<u>Učivo</u>	<u>Mezipředmětové vztahy a průřezová témata</u>	<u>Termín plnění</u>
<ul style="list-style-type: none"> - popíše tvar Země, důsledky otáčení kolem osy a důsledky oběhu kolem Slunce, vysvětlí příčiny střídání ročních období - popíše polohu Evropy na Zemi 	<p><u>Místo, kde žijeme</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Naše modrá planeta - Evropa – poloha a povrch 	<p><u>OSV</u></p> <ul style="list-style-type: none"> sebedůvěra komunikace různost lidí řešení problémů 	září
<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje podnebné pásy a charakterizuje je - charakterizuje vegetační pásy - rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam 	<ul style="list-style-type: none"> - Podnebí a vodstvo Evropy - Rostliny a živočichové - Česká republika 	<p><u>VDO</u></p> <ul style="list-style-type: none"> význam řádu, pravidel ve společnosti demokratické principy a hodnoty 	říjen
<ul style="list-style-type: none"> - popíše polohu ČR v Evropě a jeho sousedy - vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického - popíše nejtěsnější kulturní, historické a přátelské vztahy ČR a Slovenska - seznámí se zemí s ekonomicky významným přístupem k moři - seznámí se s hospodářsky nejsilnějším státem Evropy 	<ul style="list-style-type: none"> - ČR jako součást Evropy - Slovensko - Polsko - Německo 	<p><u>VEGS</u></p> <ul style="list-style-type: none"> zkušenosti z Evropy život v Evropě naše vlast a Evropa 	listopad
<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje neutrální hospodářsky vyspělý stát - vyhledá na mapách známé oblasti cestovního ruchu - zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti a jiných zemích 	<ul style="list-style-type: none"> - Rakousko - Cestujeme po Evropě 	<p><u>EnV</u></p> <ul style="list-style-type: none"> elementární pohled na přírodu podmínky života 	prosinec
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí význam vzdělanosti a kultury - vyjmenuje důvody a důsledky revolučních změn, vysvětlí rozdíl mezi poddanstvím a občanstvím, objasní základní principy fungování občanské společnosti 	<p><u>Lidé a čas</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Národní obrození - Revoluční rok 1848 	<p><u>člověk a jeho svět (přírodověda), matematika a její aplikace, výtvarná výchova</u></p>	leden

<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí význam umění, kultury a sportu pro jednotlivce i pro společnost, jmenuje různé podoby kultury - pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a jevy - využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti 	<ul style="list-style-type: none"> - Česká kultura a společnost ve 2. pol. 19. století 		
<ul style="list-style-type: none"> - objasní souvislosti mezi podnikatelskou činností jednotlivců a rozvojem hospodářství, uvede příklady vědeckých a technických objevů - popíše snahy českých politiků o větší samostatnost, srovná dnešní podmínky života ve městech s dobou 19. století - uvede příčiny vypuknutí 1. světové války a okolnosti vzniku československého státu - rozezná současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik 	<ul style="list-style-type: none"> - Hospodářský rozvoj českých zemí - Vznik Rakousko-Uherska - 1. Světová válka, vznik československého státu 	<u>český jazyk a literatura</u>	únor
<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje principy uspořádání demokratického státu - uvede příklady hmotných a duchovních hodnot vytvořených v době první Československé republiky, vysvětlí důsledky hospodářské krize - posoudí postavení českých zemí za 2. svět. války 	<ul style="list-style-type: none"> - Československá republika – demokratický stát - Život v Československu mezi dvěma světovými válkami - Protektorát Čechy a Morava 		březen
<ul style="list-style-type: none"> - jmenuje příklady pronásledování civilního obyvatelstva i projevů odboje po vypuknutí 2. svět. války - vysvětlí důvody úspěchu komunistické strany v poválečném Československu, uvede příklady omezování lidských a občanských práv - objasní pád komunismu, sametovou revoluci, zánik federace a vznik ČR 	<ul style="list-style-type: none"> - 2. světová válka - Období vlády jedné strany - Obnovení demokracie v Československu 		duben

<p>- objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů</p>			
<p>- vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi - vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci - rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci - obhájí při konkrétních činnostech své názory, připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky, rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která už tolerovat nelze a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy - orientuje se v základních formách vlastnictví</p>	<p><u>Lidé kolem nás</u> - Lidská práva a povinnosti - Co všechno je kultura - Majetek a jeho vlastnictví</p>		květen
<p>- zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých a movitých kulturních památek</p>	<p>- Lidé a Země</p>		červen